

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الفنای معماری

جلد اول

تألیف

فرانسیس چینگ ، جیمز اکلر

ترجمہ

دکتر علی یاران

با همکاری ارس مهران فر

شماره مسلسل ۸۵۹۴

شماره انتشار ۳۶۶۲

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه	: چینگ، فرانک، ۱۹۴۳- م.
عنوان و نام پدیدآور	: الفبای معماری / تألیف فرانسیس چینگ، [جیمز اکلر]؛ ترجمه علی یاران با همکاری ارس مهران فر، ویراستار فرشاد رضوان.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲ ج: مصور؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
فروست	: انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۳۶۶۲.
شابک جلد اول	: 978-964-03-6806-0
شابک دوره	: 978-964-03-6804-6
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
یادداشت	: عنوان اصلی: Introduction to Architecture, c 2013.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: معماری.
شناسه افزوده	: اکلر، جیمز، ۱۹۸۲- م.
شناسه افزوده	: Eckler, James
شناسه افزوده	: یاران، علی، ۱۳۳۵- مترجم.
شناسه افزوده	: مهران فر، ارس، ۱۳۶۶- مترجم.
شناسه افزوده	: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۴ الف ۷ / ج ۹ / NA ۲۵۲۰
رده‌بندی دیویی	: ۷۲۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۹۰۸۸۶

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود.

عنوان: الفبای معماری: جلد اول
 تألیف: فرانسیس چینگ ، جیمز اکلر
 ترجمه: دکتر علی یاران
 با همکاری : ارس مهران فر
 ویراستار: فرشاد رضوان
 نوبت چاپ: اول
 تاریخ انتشار: ۱۳۹۴
 شمارگان: ۵۰۰ نسخه
 ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
 چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مترجمان است»

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

بها: ۱۸۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرشید فرشی مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
 پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: <http://press.ut.ac.ir>
 پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

پیشگفتار

الفبای معماری اثر چهره نام‌آشنای دنیای معماری، فرانسیس دی. کی. چینگ، آخرین کوشش وی در ارائه مجموعه‌ای کامل از مباحث گوناگون معماری برای آشنایی دانشجویان این رشته با ابعاد و زوایای مختلف آن است. چینگ با همکاری جیمز اکلر، فشرده‌ای از ۶ اثر قدیمی‌تر خود را به همراه مطالبی جدیدتر و اصلاحات گسترده در این مجموعه گردآوری کرده تا اثری جامع ارائه دهد. از این‌رو مطالعه کتاب الفبای معماری، به تمامی دانشجویان و علاقه‌مندان این حوزه و عرصه‌های مرتبط با آن چون طراحی شهری توصیه می‌شود.

در میان آثار موجود در زمینه آشناسازی علاقه‌مندان و مبتدیان رشته معماری، جای اثری فراگیر و جامع که تمامی حوزه‌های معماری را به شیوه‌ای ساده و روان توضیح دهد، احساس می‌شود. عموم آثار موجود به صورت ویژه به یک مبحث خاص پرداخته و از این رو شاید برای دانشجویان سال‌های ابتدایی معماری چندان مناسب نباشند. علت انتخاب این آخرین اثر پروفیسور چینگ برای ترجمه و دردسترس قرار دادن آن برای مشتاقان معماری، جامعیت و نیز سادگی بیان آن بود که توسط شخصی مسلط به امر آموزش معماری و مطرح در عرصه دانشگاهی تهیه و تدوین شده است.

در باب ترجمه حاضر توضیح نکاتی چند برای آگاهی خوانندگان ضروری است که به شرح زیر تقدیم می‌شود :

- در این ترجمه، اغلب کوشش شده تا دربرابر واژگان، ترکیبات و اصطلاحات پرکاربرد و تخصصی این رشته، به جای ترجمه دقیق‌تر و یا خوش‌آهنگ و دلنشین، معادل رایج آن در بین جامعه فارسی زبان معماری استفاده شود. در نتیجه خواننده به یاری برگردان‌های آشنا که در محیط آموزشی نیز با آنها سروکار دارد، با متن احساس صمیمیت و راحتی کند. برای مثال در برابر ترکیب *life-cycle of materials*، معادل "طول عمر مصالح" به معادل دقیق‌تر و دلنشین‌تر "چرخه زندگی مصالح" ارجحیت داده شده تا برابر با اصطلاحات رایج جامع معماری ایران باشد.

- در برخی موارد بر خلاف روش بالا عمل شده است. در واقع اهمیت برگردان دقیق اصطلاح، واژه یا ترکیب، امری ضروری در فهم و اندیشه معماری بوده و از آنجا که برگردان نادرستی از آن در برخی موارد به صورت رایج در محیط‌های معماری به کار برده می‌شود، تلاش شده تا در این کوشش، در حد توان خود برای اصلاح آن اقدام شود. یکی از اصلی‌ترین این موارد استفاده ترکیب نادرست "فرایند خلاقیت" برای معادل انگلیسی *creative process* است. معنا و منظور ترکیب انگلیسی روند و فعالیت است که به شکل خلاقانه صورت می‌پذیرد. حال آنکه "فرایند خلاقیت" در اساس معنا، منظور و کاربردی دیگر دارد، به معنی روندی که به خلاقیت می‌انجامد. این اصطلاح در حوزه‌های دیگر ترجمه به فارسی همچون روانشناسی و فلسفه اغلب به درستی "فرایند خلاقانه، فرایند خلاق و فرایند خلاقه" برگردان شده است، اما به علت نامعلوم در محیط‌های معماری بیشتر فرایند خلاقیت به کار می‌رود که گاه سبب فهم نادرست و گمراهی دانشجویان در درک منظور می‌شود: آیا منظور روندی است که همراه خلاقیت است یا روندی است که به خلاقیت می‌انجامد؟ ترجمه حاضر از بین سه گزینه بالا، "فرایند خلاقه" را به علت راحتی در بیان برگزیده است.

• در مواردی که آگاهی از اصطلاح، واژه یا ترکیب اصلی برگردان، در زبان انگلیسی می‌توانست به خواننده جهت یادگیری و جست‌وجوی آتی کمک کند، معادل انگلیسی آن بلافاصله پس از ترجمه آورده شده تا کمکی به وسعت درک و دید مخاطب باشد. در این عمل برای پرهیز از اختلال حواس و دید در مطالعه کتاب، از پاورقی کردن موارد پرهیز شده، زیرا که به زعم بسیاری خوانندگان حرفه‌ای، توضیحات کوتاه درون متنی بهتر از اشارات پاورقی یا در انتهای متن است. لازم به ذکر است که مترجم بر اهمیت ساختارهای علمی متون واقف است و به روش‌های استاندارد آگاهی داشته، اما ترجیح نهایی بر راحتی دانشجوی مشتاق حین خواندن و یادگیری متن کتاب بوده است.

• فصل ۲ و ۳ کتاب حاضر، شامل تاریخ فشرده معماری و حوادث عمومی جهان از تاریخ باستان تا عصر پست مدرن است که به صورتی بیش از حد فشرده و گزیده، به ذکر سطحی و سریع حوادث و رویدادهای مهم می‌پردازد. این فشرده‌گی بیش از اندازه که محصول طبیعی گنجاندن حجم عظیم مباحث در چکیده‌ای کوتاه و با تلاش برای از قلم نیفتادن نکات مختلف است، سبب شده تا در متن اصلی کتاب این دو فصل، سرسری، پر از جملات خبری گسترده با اشاراتی سطحی باشند. تا حدی که شاید بتوان آن را انتقادی کوچک به مؤلفین دانست. در نتیجه مترجم از حیث وفاداری به متن سعی نموده برگردان را مانند متن اصلی و بدون تعدیل یا اصلاح، حذف یا اضافه به فارسی ارائه کند. از این‌رو نارسایی این دو فصل در مضمون به ناچار، محصول حالت اصلی کتاب است.

• نام بنا، مکان و نام معمار در زیرنویس توضیحی تصاویر به صورت انگلیسی حفظ شده تا خواننده ضمن آشنایی با نام انگلیسی آنان، در صورت تمایل به کسب اطلاعات بیشتر از آن اثر، بتواند با استفاده از املای صحیح انگلیسی به راحتی به جست‌وجو بپردازد.

• به‌منظور تعدیل در حجم فزاینده کل کتاب برای استفاده‌کنندگان، مجموعه مطابق با دسته‌بندی کلان فصول کتاب توسط خود مؤلفین، به دو جلد تقسیم شد. جلد اول شامل مباحث نظری معماری، آشنایی با تاریخ و مفاهیم بنیادین و تئوریک معماری است و جلد دوم شامل مباحث عملی و اجرایی ساختمان، طراحی داخلی و شهرسازی است.

امید است که ترجمه کتاب الفبای معماری، راهنما و مشوقی جامع برای تمامی دانشجویان و علاقه‌مندان هنر معماری باشد.

دکتر علی یاران

فهرست

۱	بخش ۱ پیشگفتار: شیء، فضا، ساختمان، شهر
۱	معماری چیست؟
۵	مقیاس طراحی
۱۰	تشریح متن
۱۴	بخش ۲ مراحل اولیه معماری: تاریخچه اولیه
۱۴	معماری نخستین چیست؟
۱۵	نخستین فرهنگ‌ها
۱۶	۲۵۰۰ پیش از میلاد مسیح
۱۸	۱۵۰۰ پیش از میلاد مسیح
۲۱	۸۰۰ پیش از میلاد مسیح
۲۴	۴۰۰ پیش از میلاد مسیح
۲۷	سال ۱ میلادی
۳۰	۲۰۰ میلادی
۳۳	۴۰۰ میلادی
۳۶	۶۰۰ میلادی
۳۸	۸۰۰ میلادی
۴۱	۱۰۰۰ میلادی
۴۴	۱۲۰۰ میلادی
۴۷	بخش ۳ تاریخچه مختصر
۴۷	تأثیرات گذشته
۴۸	۱۴۰۰ میلادی
۵۰	۱۶۰۰ میلادی
۵۳	۱۷۰۰ میلادی
۵۵	۱۸۰۰ میلادی
۵۷	۱۹۰۰ میلادی
۶۰	۱۹۵۰ میلادی
۶۳	بخش ۴ اصول بنیادین معماری: فرم
۶۳	تکتونیک
۶۵	ویژگی‌های فرم
۶۸	شکل
۶۹	سطح
۷۲	تغییر فرم
۷۴	فرم کاهشی
۷۷	گروه‌بندی فرم‌ها
۷۸	مفصل‌بندی سطح
۸۱	فرم و حرکت
۸۵	تناسبات و مقیاس

۹۰	بخش ۵ اصول بنیادین معماری : فضا
۹۰	چرا فضا در معماری مهم است؟
۹۲	فرم و فضا
۹۷	فضای تعریف کننده فرم
۹۸	عناصر افقی تعریف کننده فضا
۹۹	سطح کف
۱۰۰	سطح کف برآمده
۱۰۲	سطح کف فرورفته
۱۰۴	سطح فوقانی
۱۰۶	عناصر عمودی تعریف کننده فضا
۱۱۱	سطح عمودی منفرد
۱۱۳	پیکربندی سطوح L شکل
۱۱۵	سطوح عمودی موازی
۱۱۷	صفحه‌های مسطح U شکل
۱۱۹	چهار صفحه: فضای محصور
۱۲۱	بازشوها در عناصر تعریف کننده فضا
۱۲۵	کیفیت‌های فضای معماری
۱۳۱	بخش ۶ اصول بنیادین معماری : نظم
۱۳۱	معماری چگونه سازمان دهی می‌شود؟
۱۳۲	سازمان دهی فرو و فضا
۱۳۳	فضایی داخل فضای دیگر
۱۳۴	فضاهای متداخل
۱۳۶	فضاهای مجاور
۱۳۸	فضاهای مرتبط با فضایی عمومی
۱۴۰	سازمان دهی فضا
۱۴۲	سازمان دهی‌های مرکزی
۱۴۴	سازمان دهی‌های خطی
۱۴۶	سازمان دهی‌های شعاعی
۱۴۸	سازمان دهی‌های خوشه‌ای
۱۵۰	سازمان دهی شبکه‌ای
۱۵۴	سیرکولاسیون تعریف شده با سازمان دهی
۱۵۷	اصول نظم‌دهی
۱۵۹	محور
۱۶۱	تقارن
۱۶۳	سلسله‌مراتب
۱۶۵	عامل معیار
۱۶۸	ریتم
۱۷۱	تبدیل

۱۷۳	بخش ۷ فرایند طراحی : ابزارها و تکنیک‌های خلق ایده
۱۷۳	فرایند طراحی چیست؟
۱۷۴	طراحی گمان پردازانه
۱۷۵	فرایند خلاقه
۱۷۶	تفکر بر روی کاغذ
۱۸۹	ترسیم دیاگرام
۲۰۱	مدل سازی
۲۰۲	گسترش کانسپت‌ها